

בית הספר הדו-לשוני החדש הוא מבנה יוצא דופן שהותאם למגרש משופע. המנהלת, שרון מלכי, מסבירה איך תורמים הקירות השקופים ללימוד וגם להסרת מחיצות, וכיצד מציינים במשותף את יום העצמאות ויום האדמה

שמור 21 118

21:10 15.04.2018

נעמה ריבה | התראות במייל

הכיתות
השקופות
בבית הספר.
הסחת דעת?
לא בהכרח
צילום: מוטי
מילרוד

המבנה החדש של בית הספר הדו-לשוני — עברית וערבית — "כולנא יחד", ברחוב שבטי ישראל ביפו, הוא אחד הייחודיים והמתוחכמים בעיר, למרות שהוא נראה כאילו תמיד היה חלק מהרקמה היפואית. החזית הפונה לרחוב נראית כבת קומה אחת בזכות המגרש השיפועי, שמאפשר למעשה לשלוש קומות המבנה להסתתר מתחת למפלס הכניסה. לצד החזית ניצב עץ ותיק מפואר, שריד לחורשה שהיתה במגרש לפני שנבנה.

כיתות שקופות ותכנון גמיש: בית הספר
העברי-ערבי ביפו הוא אחד המתוחכמים בעיר

צילום: מוטי מילרוד

הכניסה לבית הספר. יחד בערבית ובעברית

לצד הכיתות הרגילות יש בכל קומת כיתות שני חללים המשמשים כחללי למידה מיוחדים, ולדברי המנהלת, שרון מלכי, פועל במקום מערך נרחב של כעשרה מטפלים בתחומי תנועה, מוזיקה, אמנויות ועוד, המתאימים לאוכלוסייה המורכבת במקום. בשיפוע מתחת למדרגות ממוקמים חדרי הנהלה וחדר מורים, וציונוב מסביר כי לחללים אלה, שכמו חפורים באדמה, תוכננו חלונות תקרה הפונים למין חצרות אנגליות. המראה הכללי הוא של מופע אדריכלי נעים ולא עמוס. בקצה גרם המדרגות מצויה החצר המרכזית של בית הספר עם כמה עצים בוגרים. כשיורדים לחצר התחתונה מתגלה החזית הדרומית, מחופה ברפפות (קורות פלדה אופקיות) בשלושה גוני טורקיז.

לכל זה מצטרף מרכיב חדש ומרתק מתחום **הקשר בין אדריכלות לחינוך: הכיתות השקופות**. למעשה הן קיימות כבר בכל בתי הספר החדשים בעיר אבל כאן הן מקבלות ביטוי מיוחד: כיתות שקירותיהן הפונים אל פנים בית הספר הם שקופים כך שהתלמידים יכולים לצפות במי שעובר במסדרונות ובחללים המשותפים. וכך גם להיפך — מורה או מנהלת שעוברת במסדרון או ברחבה יכול לצפות בתלמידים. "הקירות האלה מזמנים התבוננות קלה יותר בצד השני", אומרת מלכי, "אני מביט בו והוא מביט בי. אין בינינו חומות בטון והמרחבים הפנימיים אינם מעודדים הפרדה — כמו בתי חולים או בתי כלא — אלא חיבור בין האנשים".

צילום: מוסי מילרוד

כניסה לכיתה

"יש לכיתות השקופות אפקט מפקח, כי אפשר לראות מה קורה בכיתה, אבל יש בכך גם אפקט של שקיפות ואמינות" שרון מלכי, מנהלת בית הספר

צילום: מוסי מילרוד

כיתה בבית הספר כולנא

צילום: מוטי מילרוד

כיתה שקופה בבית הספר "כולנא"

עוד כתבות בנושא

- קירות שקופים, בלי מבחנים, בלי ציונים, בלי עונשים: בית הספר שבו הכל נראה אחרת 29.08.2017
- ההורים ועיריית ת"א במאבק על החינוך הדו-לשוני ביפו 28.01.2016
- הידעתם? אדריכלות משפרת ב-25% את הישגי התלמידים 14.02.2018

שתי מורות לכיתה

גם סיפור הקמתו של בית הספר "כולנא" הוא יוצא דופן. בעשור האחרון נוצרה ביפו קהילה של משפחות המעוניינות בחינוך דו-לשוני. "ילדי הקהילה למדו קודם בבית הספר ויצמן, שהיה דו-לשוני", מספרת מלכי, "אבל 85 אחוז מהילדים היו ערבים ומיעוטם יהודים, ובכל זאת נלמדה בו התוכנית הרגילה של משרד החינוך" — מלכי מתכוונת לתכנים שהיו בעיקר יהודיים. "למרות שהיה ביטוי מסוים לרב־תרבותיות", היא מוסיפה, "הוא לא היה משמעותי מספיק. בנוסף, מצבו הפיסי של המקום הלך והידרדר, מה שגרם לבסוף לסגירתו לפני ארבע שנים". הסגירה הובילה למחאת הורים, שסירבו לפתרונות הביניים בבתי ספר אחרים ודרשו הקמת מבנה חדש.

אלא שעיריית תל אביב מתנגדת להקמת בתי ספר פרטיים-יהודיים, שנדרשות בהם בחינות כניסה ונדרשים תשלומים נוספים, והיה צורך בפתרון יצירתי. "לילדים ערבים ביפו יש עד היום שלוש אפשרויות", מסביר את הבעיה אסף זמיר, סגן ראש עיריית תל אביב ומחזיק תיק החינוך: "ללמוד בבית ספר פרטי, בציבורי-ערבי או בציבורי-יהודי. לא היתה אף מסגרת משלבת. אבל לצד הרצון שלנו ליצור שילוב כזה, אנחנו לא מוכנים למסגרות מתבדלות שעולות יותר כסף להורים. אני גם לא מסכים להוציא יותר כסף על בית ספר אחד על חשבון השני".

גיליה ברגר קוליק, מנהלת מחלקת תכנון מבנים בעיריית ת"א, מוסיפה ש"העירייה מעוניינת שתהיה זהות בין בתי הספר בצפון ובדרום, כאשר כל מנהל מביא את האג'נדה שלו. הוחלט שבית הספר הזה יהיה אזורי ולא על-אזורי: מי שלא גר ביפו לא יכול לשלוח אליו את הילדים שלו, ומצד שני, המקום יאכלס את שתי הקהילות, ערבים ויהודים".

צילום: מוסי מילרוד

בית הספר כולנא

מלכי: "ההפרדה שאנו עושים סביב לאום או שפה לא קיימת אצל הילדים שרוצים בסך הכל אותו דבר: לשחק כדורגל יחד בהפסקה"

צילום: מוסי מילרוד

בית הספר כולנא. חללים מורכבים וגמישים

ועדיין נותרה בעיית המימון: עם כל הרצון בשוויוניות, הצרכים של בית ספר דו-לשוני שונים כי לכל כיתה יש שתי מורות — דוברת עברית ודוברת ערבית. מודל המימון של בתי ספר כאלה נשען על שלושה גופים: משרד החינוך, פילנתרופיה ותשלומי הורים בסך 500 שקל בחודש. עיריית תל אביב לא הסכימה למרכיב תשלומי ההורים, ואת הפער הכספי השלימה עמותת "יד ביד". העמותה קיימת משנת 1998, אז הוקמו שני בתי הספר המשותפים הראשונים בירושלים ובגליל, והיום

מוחמד מרוזק, מנהל אגף קהילות ב"יד ביד", מסביר כי בדו־לשוניים יש צורך ביותר חללים שיתאימו לפיצול קבוצות וללימודי שפה. לרוב, הוא אומר, העמותה מקבלת את המבנים ממשרד החינוך או מהעיריות ואין לה השפעה על הבנייה. "עד היום כל בית ספר פתר את הנושא באופן שונה. למשל בירושלים משתמשים בקומה השנייה של הספרייה לטובת לימוד קבוצות קטנות. כעת אנחנו מתכננים גם בירושלים תיכון שייבנה בהתאם לצרכים".

המפגש יוצר סובלנות

הטופוגרפיה של המגרש שעליו נבנה הדו־לשוני ביפו סייעה גם היא ליצירת בית ספר מורכב עם חללי שהייה ולמידה מגוונים. "המרחבים השונים מאפשרים לפצל ולהחליף כיתות", אומרת מלכי. "חלק מהשיעורים נלמדים בשפה הראשונה של כל תלמיד וחלק נלמדים יחד. הילדים הצעירים מצליחים לרוב ללמוד את השפה השניה תוך שלושה חודשים". התכנים החינוכיים, היא אומרת, מתייחסים לשני הלאומים. "כשמדברים על יום העצמאות, אז מדברים על המושג עצמאות באופן כללי. ביום האדמה, מדברים על המושג אדמה כמשהו שיקר וחשוב. גם לימוד השואה מונגש יותר לילדים, ואינו נלמד, כמו בדור שלי, באמצעות תמונות מרתיעות". גם התכנים, היא מציינת, נבנים יחד עם עמותת "יד ביד".

איך נראה בפועל המפגש בין ילדים יהודים וערבים?

"המפגש היומיומי יוצר סובלנות. ילדים ערבים ויהודים, עשירים ועניים, נפגשים זה עם זה כדי לשחק גולות בחצר, ללמוד חשבון ומדעים ובאופן כללי להתקיים בתוך שיגרה של ילדים. ההפרדה שאנחנו כמבוגרים עושים סביב מרכיבי לאום, כסף או שפה, לא מתקיימת כשמבינים שילדים מעוניינים בסך הכל באותו דבר: לצאת להפסקה ולשחק כדורגל יחד".

צילום: mikaela burstow

המבנה מבחוץ

צילום: mikaela burstow

המבנה. טופוגרפיה קיצונית ופתרונות ייחודיים

מה תורמות לאינטראקציה הכיתות השקופות?

"יש לזה אפקט מפקח, כי אפשר לראות מה קורה בתוך הכיתה, אבל יש בכך גם אפקט של שקיפות ואמינות. אתם, הילדים וגם המורות, לא צריכים להסתתר כי אתם לא עושים שום דבר שאינו בסדר. השקיפות של הקיר מתחברת למקום הפדגוגי, וגם לאופן בו אנו מתבוננים בטעויות. אני מצפה שכולם יטעו כי כך לומדים ואת הטעות לא צריך להסתיר. להיפך".

ד"ר רעות גורדון, שחקרה את ההיסטוריה של הקמת בתי ספר בישראל, אומרת שהקירות השקופים מאפשרים את הגדלת המרחב. האם הכיתה השקופה לא מגדילה גם את הגירויים מסיחי הדעת? "גם בכיתה הקלאסית", היא עונה, "אם תולים כל השנה בריסטולים וקישוטים על כל החלונות והקירות, זה מסיח את הדעת".

לדברי גורדון, השלב הבא בתכנון בתי הספר צריך להפוך את חללי הפנים למורכבים יותר. "ילדים שלא זזים — לא טוב להם. חשוב שהריהוט בתוך הכיתה יהיה מגוון, למשל כיסאות בגבהים שונים, כדורי פילאטיס. זה לא עולה הרבה, זה רק עניין של חשיבה. מצפים מילד להתחבר מגיל שבע לכיסא וזה לא בריא. צריך לחשוב איך יוצרים מרחב למידה שאפשר לזוז בו. השקיפות מתחברת לכל זה".

ברגר קולין מהעירייה אומרת בעניין זה: "אנחנו פועלים בכיוון הזה ועובדים היום על תכנון מחדש של חללי פנים בעשרות בתי ספר בעיר. זה לא רק עניין תקציבי. מהלך של החלפת הריהוט הסטנדרטי בריהוט מורכב יותר צריך לשתף יועצי בטיחות, אנשי תחזוקה ואנשי החינוך. זה תהליך ארוך".

אשר לקירות השקופים, מציינת ברגר קולין כי הראשון בעיר שהשתמש בהם היה בית הספר יהודה המכבי, בשנת 2014. כעבור שנה הותקנו קירות כאלה גם בב"ס היסודי "כוכב הצפון" בצפון תל אביב, ועד היום בנויים או מתוכננים יותר מעשרה בתי ספר כאלו. בטווח הקצר זו השקעה כספית, היא אומרת, "אבל בטווח הארוך הקירות השקופים הופכים את החלל הבית ספרי למקום קהילתי". המגמה, אגב, מתחילה להתפשט בקצב איטי למקומות נוספים בארץ.

בבית הספר הדולשוני ביפו, מכל מקום, שקיפות הקירות היא רק אחד הביטויים לניסיון להשיג משהו רחב יותר: שקיפות אנושית ובין-דתית בקרב הילדים, וגם בקרב הוריהם.

הכתבות הנקראות באתר

אחרי 50 שנה: הגיעה העת להיפרד מחזון שתי המדינות
א. ב. יהושע | 143

כך החליט בג"ץ לחייב אותי לשלם 4,000 שקל הוצאות - ואז חזר בו
אורי משגב // בלוג | 15

"כמו פלוץ בשקית": ג'ון אוליבר עולה להתקפה נגד אפל וגוגל. צפו
הארץ |

זה השיר של חוה אלברשטיין שהיה צריך להיות בטקס הדלקת המשואות
איתמר זהר // חדר ניתוח |

הרשמה לניוזלטר

מחברים לעולם התרבות, הבידור והפנאי? הירשמו כעת לעדכון היומי

הרשמה

ברצוני לקבל ניוזלטר, מידע שיווקי והטבות

תגובות

הוסיפו תגובה

מערכת | הנהלה | אודות הארץ | דרושים | צור קשר | עשה מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסם אצלנו

- [חיבור מינוי דיגיטלי](#)
- [עדכונים במייל](#)
- [קנה מינוי דיגיטלי](#)
- [קנה מינוי לעיתון](#)
- [פרסם אצלנו](#)
- [לפרסום בעיתון](#)
- [שירות למנויים](#)

עכבר העיר

יום העצמאות 2018
 הופעות יום העצמאות - במות בידור יום העצמאות
 מתכונים ליום העצמאות
 מסיבות יום העצמאות
 סטנדאפ יום העצמאות
 מקומות מומלצים לעל האש
 מה עושים היום?
 טיולים לשבת
 מה עושים עם הילדים בסופ"ש?
 הופעות היום
 הצגות לילדים
 אטרקציות לילדים
 מופעי סטנדאפ
 סרטים מציגים בקולנוע
 הצגות היום
 המדריך להופעות מחו"ל
 איפה שותים בזול בתל אביב?
 מופעי מחול היום
 מה עושים בירושלים
 מה עושים בפתח תקווה
 מה עושים בבאר שבע
 מה עושים ברמת גן

כלים שימושיים

המייל האדום
 מדיניות פרטיות
 חלון מבזקים
 ארכיון הארץ
 דיור הארץ
 כל כתורות היום
 צור קשר
 מודעות אבל
 תנאי שימוש
 מינוי הארץ
 מינוי לעיתון
 מידע למנויים
 כנסים
 נגישות

מדורים

חדשות
 סרטים מומלצים
 מזג אוויר
 אוכל
 מסעדות מומלצות
 ספרים
 סרטים
 דעות
 גלריה
 ספורט
 הופעות יום העצמאות
 מטס יום העצמאות 2018
Haaretz.com
 Syria - Attack
 Syria - Russia - Iran
 Syria attack - Trump
 Syria - strike - live
 Israel news
 Middle East
 Travel in Israel
 Jewish World
 Shabbat Times

שיתופי פעולה

פנסוס טיולים
 בית אבי חי
 ויטרינה
 האקריו
 SUPERMARKER - צרכנות פיננסית
 אופנה
 הריון ולידה
 משפחה

TheMarker

שוק ההון
 חדשות
 גלובל
 נדל"ן
 TechNation
 MarkerWeek
 מגזין TheMarker
 TheMarker Women
 דין וחשבון
 מדיה ופרסום
 עסקים קטנים
 צרכנות
 קריירה
 רכב
 TheMarker TV
 כנסים
 Cafe

Finance

ת"א 35
 ת"א 125
 מניית טבע
 מניית בזק

